

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

7. dubna 2016*

„Řízení o předběžné otázce — Články 45 SFEU a 48 SFEU — Listina základních práv Evropské unie —
Článek 15 odst. 2 — Nařízení (EHS) č. 1408/71 — Článek 67 odst. 3 — Sociální zabezpečení —
Příspěvek v nezaměstnanosti určený k doplnění příjmu ze zaměstnání na částečný úvazek —
Priznání uvedeného příspěvku — Získání dob zaměstnání — Sčítání dob pojištění nebo zaměstnání —
Přihlédnutí k dobám pojištění nebo zaměstnání získaným podle právních předpisů jiného
členského státu“

Ve věci C-284/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím cour du travail de Bruxelles (Pracovní soud v Bruselu, Belgie) ze dne 27. května 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 10. června 2015, v řízení

Office national de l'emploi (ONEm),

proti

M.

a

M.

proti

Office national de l'emploi (ONEm),

Caisse auxiliaire de paiement des allocations de chômage (CAPAC),

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda senátu, S. Rodin (zpravodaj) a E. Regan, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* * Jednací jazyk: francouzština.

s ohledem na vyjádření předložená:

- za belgickou vládu M. Jacobs a L. Van den Broeck, jako zmocněnkyněmi,
- za dánskou vládu C. Thorningem a S. Wolff, jako zmocněnci,
- za Radu Evropské unie O. Segnanou a A. Norbergem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi D. Martinem, jako zmocněncem,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vypořádaní generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 67 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 ze dne 17. června 2008 (Úř. věst. L 177, s. 2, dále jen „nařízení č. 1408/71“), jakož i platnosti uvedeného ustanovení ve vztahu k článku 45 SFEU, článku 48 SFEU a čl. 15 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci dvou spojených sporů před předkládajícím soudem, mezi Office national de l'emploi (ONem) (dále jen „ONem“) a M., jakož i mezi M. a ONem a Caisse auxiliaire de paiement des allocations de chômage (CAPAC), ve věci vyplácení příspěvku v nezaměstnanosti a dorovnávacího příspěvku.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Rovnost zacházení“, v odstavci 1 stanoví:
„S výhradou zvláštních ustanovení tohoto nařízení mají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoli členského státu jako státní příslušníci uvedeného státu.“
- 4 Článek 67 uvedeného nařízení, nadepsaný „Sčítání dob pojištění nebo zaměstnání“, zní takto:
„1. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy podmiňují získání, zachování nebo opětné nabytí nároků na dávky získáním dob pojištění, přihlíží v nezbytné míře k dobám pojištění nebo zaměstnání, které dotyčná osoba získala jako zaměstnaná osoba podle právních předpisů kteréhokoli jiného členského státu, jako by to byly doby pojištění získané podle jí uplatňovaných právních předpisů, avšak za podmínky, že by se doby zaměstnání započítávaly jako doby pojištění, kdyby byly získány podle uvedených právních předpisů.“

2. Příslušná instituce členského státu, jehož právní předpisy podmiňují získání, zachování nebo opětné nabytí nároků na dávky získáním dob zaměstnání, přihlíží v nezbytné míře k dobám pojištění nebo zaměstnání získaným podle právních předpisů kteréhokoli jiného členského státu, jako by to byly doby zaměstnání získané podle jí uplatňovaných právních předpisů.

3. S výjimkou případů uvedených v čl. 71 odst. 1 písm. a) bodě ii) a písm. b) bodě ii) se odstavce 1 a 2 použijí pod podmínkou, že dotyčná osoba naposled získala

— v případě odstavce 1 doby pojištění,

— v případě odstavce 2 doby zaměstnání,

v souladu s právními předpisy, na jejichž základě jsou dávky požadovány.

4. Pokud délka dob, po kterou mohou být dávky poskytovány, závisí na délce dob pojištění nebo zaměstnání, použije se odstavec 1 nebo 2.“

Belgické právo

- 5 Článek 29 odst. 2 arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage (královská vyhláška ze dne 25. listopadu 1991 o právní úpravě nezaměstnanosti, *Moniteur belge* ze dne 31. prosince 1991, s. 29888), ve znění použitelném v době rozhodné z hlediska skutkových okolností sporu v původním řízení (dále jen „královská vyhláška ze dne 25. listopadu 1991“), zní takto:

„Od počátku zaměstnání na částečný úvazek je za zaměstnance na částečný úvazek se zachovanými právy považován zaměstnanec, který vstoupil do pracovního režimu, který neodpovídá ustanovením čl. 28 odst. 1 či 3 a jehož týdenní pracovní doba odpovídá ustanovením čl. 11a pododstavec 4 a násl. zákona ze dne 3. července 1978 o pracovních smlouvách [loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail], pokud:

1. a) v době, kdy vstoupil do režimu práce na částečný úvazek splňoval všechny podmínky způsobilosti a přiznání příspěvků jako zaměstnanec na plný úvazek [...]

[...]“

- 6 Belgické právo podřizuje přiznání příspěvků v nezaměstnanosti jako zaměstnanci na plný úvazek určitým podmínkám, mezi kterými je v článku 30 královské vyhlášky ze dne 25. listopadu 1991 uvedeno získání určitého počtu odpracovaných dnů v průběhu referenčního období předcházejícího žádosti o příspěvek.

- 7 Článek 37 odst. 2 vyhlášky ze dne 25. listopadu 1991 stanoví:

„Práce uskutečněná v zahraničí se zohledňuje, pokud byla uskutečněna v rámci zaměstnání, u něhož by v Belgii byly provedeny srážky na sociální zabezpečení, včetně odvodů na nezaměstnanost.

První pododstavec se však uplatní pouze tehdy, pokud pracovník, poté co vykonával práci v zahraničí, dosáhl odpracovaných dob jako zaměstnanec podle belgické právní úpravy.“

- 8 Podle čl. 131a odst. 1 královské vyhlášky ze dne 25. listopadu 1991 může zaměstnanec na částečný úvazek se zachovanými právy v době zaměstnání na částečný úvazek za určitých podmínek pobírat zvláštní příspěvek nazvaný „dorovnávací příspěvek“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Pan M., hudebník české státní příslušnosti, byl do 27. dubna 2008 zaměstnán v České republice v rámci smlouvy na plný úvazek. Po přestěhování do Belgie se dne 10. května 2008 zaregistroval jako žadatel o zaměstnání v posledně uvedeném členském státě.
- 10 Dne 27. května 2008 požádal pan M. o příspěvek v nezaměstnanosti s platností ode dne 13. května 2008, ale jeho žádosti nebylo vyhověno.
- 11 Následně byl zaměstnán v rámci smlouvy na částečný úvazek na 2,5 hodiny týdně jako učitel hry na housle a na kytaru, načež dne 9. září 2008 požádal o dorovnávací příspěvek za hodiny, kdy nevykonával činnost, s platností od 8. září 2008.
- 12 Den po skončení pracovní smlouvy na částečný úvazek, tedy 24. června 2009, podal pan M. za situace, kdy nevykonával žádnou pracovní činnost, žádost o příspěvek v nezaměstnanosti pro období počínající uvedeným datem. Následně znovu začal pracovat na částečný úvazek a dne 22. října 2009 podal druhou žádost o dorovnávací příspěvek pro období ode dne 7. září 2009.
- 13 ONEm rozhodl o jednotlivých žádostech pana M. následovně:
 - žádost o dorovnávací příspěvek pro období ode dne 8. září 2008 byla dvakrát zamítnuta, a to dne 3. a 22. července 2009, s tím, že práci uskutečněnou v České republice nelze zohlednit, protože na ni v Belgii nenavázala žádná práce;
 - žádost o příspěvek v nezaměstnanosti pro období od 24. června 2009 byla zamítnuta dne 26. srpna 2009, protože přiznání příspěvku v nezaměstnanosti zaměstnanci na částečný úvazek, který ukončil veškerou činnost, vyžaduje, aby byl objem týdenní pracovní doby odpracované v předchozích zaměstnáních alespoň 12 hodin;
 - žádost o dorovnávací příspěvek pro období ode dne 7. září 2009 byla zamítnuta.
- 14 Všechna rozhodnutí ONEm napadl pan M. před tribunal du travail de Bruxelles (Pracovní soud v Bruselu). Ten rozhodnutím ze dne 11. září 2012 prohlásil žalobu pana M. za částečně opodstatněnou.
- 15 ONEm a pan M. proti uvedenému rozhodnutí podali dne 16. a 18. října 2012 opravný prostředek ke cour du travail de Bruxelles (Pracovní soud v Bruselu).
- 16 Rozhodnutím ze dne 24. prosince 2014 uvedený soud potvrdil, že pan M. měl nárok na příspěvek v nezaměstnanosti za období ode dne 24. června do dne 6. září 2009, kdy nevykonával žádnou činnost, a poté na dorovnávací příspěvek ode dne 7. září 2009. Ve zbývající části, pokud šlo o přiznání příspěvku v nezaměstnanosti ode dne 8. září 2008, uvedený soud nařídil znovuotevření ústní části řízení, aby mu účastníci původního řízení mohli předložit vyjádření k uplatnění čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71. Jednání k tomu účelu se konalo dne 29. dubna 2015.
- 17 Předkládající soud uvádí, že jediným bodem, který projednává, je otázka, zda panu M. mohl být přiznán příspěvek v nezaměstnanosti jako zaměstnanci na plný úvazek ke dni 8. září 2008.
- 18 V tomto ohledu poznamenává, že dorovnávací příspěvek se přiznává pouze zaměstnancům na částečný úvazek se zachovanými právy. K doložení takového postavení musí zaměstnanec, jako je pan M., prokázat, že ke dni zahájení své činnosti na částečný úvazek splňoval všechny podmínky k přiznání příspěvku v nezaměstnanosti jako zaměstnanec na plný úvazek.

- 19 Předkládající soud má za to, že se jeví, že pan M. nesplňoval takové podmínky, protože práce uskutečněná v České republice nemohla být zohledněna, a dále, že pan M. ke dni 8. září 2008 dosud nezískal odpracované doby jako zaměstnanec na základě belgické právní úpravy.
- 20 Uvedený soud však vyjadřuje pochybnosti ohledně platnosti čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71, protože by mohl být považován za neodůvodněnou překážku pro volný pohyb státních příslušníků jiných členských států, kteří chtějí být v Belgii zaměstnáni na částečný úvazek.
- 21 V tomto ohledu uvádí, že projednávaná věc se odlišuje od věci, ve které byl vydán rozsudek van Noorden (C-272/90, EU:C:1991:219), v němž Soudní dvůr konstatoval, že čl. 67 odst. 3 uvedeného nařízení nebrání tomu, aby členský stát odmítl zaměstnanci přiznat příspěvek v nezaměstnanosti, pokud uvedený zaměstnanec naposledy nezískal doby pojištění nebo doby zaměstnání v uvedeném členském státě, neboť v uvedené věci žalobce nevyjádřil svůj úmysl být zaměstnán na částečný úvazek.
- 22 Za těchto podmínek se cour du travail de Bruxelles (Pracovní soud v Bruselu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71 vykládán v tom smyslu, že brání členskému státu, aby odmítl sečtení dob zaměstnání nezbytných pro vznik nároku na dávku v nezaměstnanosti určenou k doplnění příjmů ze zaměstnání na částečný úvazek, jestliže výkonu tohoto zaměstnání nepředcházela žádná doba pojištění nebo zaměstnání v tomto členském státě?
- 2) Je-li odpověď na první otázku záporná, je čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71 slučitelný zejména
- s článkem 48 SFEU s ohledem na to, že podmínka, za níž se podle tohoto čl. 67 odst. 3 provádí součet dob zaměstnání, může omezit volný pohyb pracovníků a jejich přístup k některým zaměstnáním na částečný úvazek,
 - s článkem 45 SFEU, který znamená ‚odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky‘, a upravuje právo pracovníků ‚ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa‘ (včetně práce na částečný úvazek) v ostatních členských státech, ‚pohybovat se za tím účelem volně na území členských států‘ a pobývat v nich ‚za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků‘,
 - s čl. 15 odst. 2 [Listiny], který stanoví, že ‚každý občan Unie může svobodně hledat zaměstnání, pracovat [...] v kterémkoli členském státě‘?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 23 Na jedné straně je třeba uvést, že z předkládacího rozhodnutí plyne, že žadatel o příspěvek v nezaměstnanosti určený k doplnění příjmu plynoucího ze zaměstnání na částečný úvazek, tedy dorovnávací příspěvek stanovený v belgickém právu, musí splňovat podmínky pro přiznání příspěvku v nezaměstnanosti jako zaměstnanec na plný úvazek.
- 24 Na druhé straně z písemných vyjádření belgické vlády plyne, že dorovnávací příspěvek byl zaveden s cílem předcházet tomu, aby osoby, které mají nárok na příspěvek v nezaměstnanosti jako zaměstnanci na plný úvazek, byly od přijetí zaměstnání na částečný úvazek odrazeny skutečností, že částka uvedeného příspěvku přesahuje částku mzdy plynoucí z uvedeného zaměstnání.

- 25 V důsledku toho, pokud osoba, která nesplňuje podmínky pro přiznání příspěvků v nezaměstnanosti, nemá nárok ani na dorovnávací příspěvek, je třeba přezkoumat, zda čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71, který se *ratione temporis* vztahuje na skutkové okolnosti ve věci v původním řízení, brání sčítání dob zaměstnání, jejichž získání je jednou z podmínek pro přiznání uvedených příspěvků, v případě, že v členském státě, ve kterém byla podána žádost o příspěvek v nezaměstnanosti, nebyla získána žádná doba zaměstnání či pojištění.
- 26 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury žadatel o zaměstnání, který nikdy nepodléhal právu v oblasti sociálního zabezpečení v členském státě, ve kterém žádá o příspěvek v nezaměstnanosti, a který tedy naposledy nezískal doby pojištění nebo doby zaměstnání v souladu s ustanoveními práva uvedeného členského státu, nemůže pobírat příspěvky v nezaměstnanosti podle článku 67 uvedeného nařízení (viz rozsudky van Noorden, C-272/90, EU:C:1991:219, bod 10; Martínez Losada a další, C-88/95, C-102/95 a C-103/95, EU:C:1997:69, bod 36, jakož i usnesení Verwayen-Boelen, C-175/00, EU:C:2002:133, bod 26).
- 27 Mimoto nelze přijmout argumentaci Evropské komise, podle které je třeba v rámci projednávané věci ověřit, zda ustanovení belgického práva týkající se dorovnávacího příspěvku mohou vést k nepřímé diskriminaci zakázané čl. 3 odst. 1 téhož nařízení.
- 28 Kromě toho je totiž třeba připomenout, že z judikatury Soudního dvora plyne, že v rámci nařízení č. 1408/71 je započtení – ze strany členského státu – dob pojištění nebo dob zaměstnání získaných dotčenou osobou podle právních ustanovení jiného členského státu pro účely přiznání příspěvku v nezaměstnanosti upraveno pouze článkem 67 uvedeného nařízení (viz rozsudek Martínez Losada a další, C-88/95, C-102/95 a C-103/95, EU:C:1997:69, bod 27, jakož i usnesení Verwayen-Boelen, C-175/00, EU:C:2002:133, bod 24 a citovaná judikatura). Článek 3 uvedeného nařízení se tedy nepoužije v případech, pro které totéž nařízení obsahuje zvláštní ustanovení, jako je jeho článek 67, jež upravuje nároky nezaměstnané osoby na příspěvky v nezaměstnanosti (v tomto smyslu viz rozsudek Adanez-Vega, C-372/02, EU:C:2004:705, bod 57).
- 29 Za těchto podmínek ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání členskému státu, aby odmítl sečtení dob zaměstnání nezbytných pro vznik nároku na dávku v nezaměstnanosti určenou k doplnění příjmů ze zaměstnání na částečný úvazek, jestliže výkonu tohoto zaměstnání nepředcházela žádná doba pojištění nebo zaměstnání v tomto členském státě.

Ke druhé otázce

- 30 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda je čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71 platný s ohledem na články 45 SFEU a 48 SFEU, jakož i na čl. 15 odst. 2 Listiny.
- 31 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že článek 48 SFEU nezakazuje unijnímu normotvůrci, aby ke svým opatřením usnadňujícím zajištění volného pohybu pracovníků zaručeného článkem 45 SFEU připojil podmínky ani aby stanovil meze těchto opatření, a zadruhé, že Rada Evropské unie správně použila svoji posuzovací pravomoc, když stanovila podmínky, zejména v čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71, které se týkají podpory hledání zaměstnání v členském státě, kde osoba naposled platila příspěvek na pojištění v nezaměstnanosti, a převzetí zátěže vyplácení dávek v nezaměstnanosti tímto státem (v tomto smyslu viz rozsudek Gray, C-62/91, EU:C:1992:177, body 11 a 12).
- 32 Je tedy třeba konstatovat, že přezkum druhé otázky neodhalil skutečnosti, které by mohly ovlivnit platnost čl. 67 odst. 3 uvedeného nařízení s ohledem na článek 45 SFEU a článek 48 SFEU.

- 33 Ohledně souladu čl. 67 odst. 3 téhož nařízení s čl. 15 odst. 2 Listiny, je třeba připomenout, že čl. 52 odst. 2 Listiny stanoví, že práva uznaná touto listinou, jež jsou podrobněji upravena ve Smlouvách, jsou vykonávána za podmínek a v mezích v nich stanovených. To je případ čl. 15 odst. 2 Listiny, který zejména přebírá, jak to potvrzují vysvětlení týkající se Listiny základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) vztahující se k uvedenému ustanovení, volný pohyb pracovníků zaručený článkem 45 SFEU (viz rozsudek Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, bod 39).
- 34 Z toho plyne, že z důvodu skutečnosti, že čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71 je v souladu s článkem 45 SFEU a článkem 48 SFEU, je rovněž v souladu s čl. 15 odst. 2 Listiny.
- 35 Z výše uvedeného vyplývá, že přezkum druhé položené otázky neodhalil žádnou skutečnost, která by mohla mít dopad na platnost čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71.

K nákladům řízení

- 36 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 67 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 ze dne 17. června 2008, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání členskému státu, aby odmítl sečtení dob zaměstnání nezbytných pro vznik nároku na dávku v nezaměstnanosti určenou k doplnění příjmů ze zaměstnání na částečný úvazek, jestliže výkonu tohoto zaměstnání nepředcházela žádná doba pojištění nebo zaměstnání v tomto členském státě.
- 2) Přezkum druhé položené otázky neodhalil žádnou skutečnost, která by mohla mít dopad na platnost čl. 67 odst. 3 nařízení č. 1408/71, ve znění aktualizovaném nařízením č. 118/97, ve znění nařízení č. 592/2008.

Podpisy.